

HERMENEVS

6^e JAARGANG, AFL. 7 — 15 MAART 1934

Zeus Tragediant

De volgende fragmenten zijn ontleend aan een klucht, waarvoor Loekianos' Zeus Tragoidos de stof leverde. De inhoud daarvan komt in't kort hierop neer.

De Stoïcijn Timokles en de Epikoereër Damis zijn in 't publiek aan het redetwisten gegaan, waarbij de laatste de voorzienigheid en het bestaan van de goden lochende. In grote opwinding laat Zeus, die als filosoof vermomd het dispuut in de Stoa Poikilè heeft bijgewoond, door Hermes een godenvergadering samenroepen, om maatregelen te beramen tegen de verderfelijke dwaalleer van Epikoeros. Nadat Zeus het onderwerp heeft ingeleid en Momos (de personifikatie van de vitzucht) de oppergod allerlei tekortkomingen heeft verweten, worden verschillende voorstellen gedaan, die geen bijval vinden, en nòg is men tot geen resultaat gekomen, als Hermagoras —zo noemt Loekianos de op de agora tronende Hermes —bericht brengt dat de twee filosofen elkaar weer op de markt te lijf gaan. Nu stelt Zeus voor de poorten van de hemel door de Horai te doen openzetten en toe te luisteren. Zo volgen de goden het dispuut, waarbij Timokles zich uitput in het aanvoeren van bewijzen voor zijn onwrikbaar vertrouwen in het bestier van de goden en Damis hem slag op slag gevat en vinnig weerlegt. Maar de afloop is geruststellend, want Zeus troost zich met de gedachte dat het betrekkelijk maar weinig mensen zijn, die het ongeloof heeft aangestoken, en . . . οὐδὲν πέπονθας δεινόν, ἂν μὴ προσποιῆ.

Het eerste fragment verklaart de titel, die Loekianos koos. Zeus, vol van wat hij in Athene heeft ervaren, loopt peinzend op en neer, begeleid door Hennes, die hem tracht te kalmeren.

HERMES.

Wat praat gij, Zeus, ons mijddend, peinzend, in uzelf,

Onrustig stappend, bleek gelijk een filosoof?

Deel mee mij wat u martelt: wellicht schaf ik raad.

Vrees niet dat ik, uw zoon, u met gekwezel plaag.

ATHENA (*met afgemeten tred op Zeus toekomend*).

Hoogste der heersers, Kronion, die allen „Vader” wij noemen,

Ik, de godin met de vonklende blik, ik, Tritogeneia,
 Smeek het u: stort uw gemoed voor ons uit, dat eindelijk we weten
 Wat aan het harte u naagt, wat het is dat u kommer en zorg baart.
 Waarom zucht ge zo diep? Wat joeg u het bloed uit de wangen?

ZEUS (*somber*).

Zoek in uw brein het vreeslikst dat ge vinden kunt:
 Geen smart zo groot, geen foltring, geen tragedieramp,
 Of de arme goden worden wreed er door beproefd!

ATHENA

Bij Herakles! Spreek duidelijk. Kwel ons langer niet!

ZEUS (*uitvarend, de handen omhoog*).

O snood gebroed der aarde, ellendig mensenvolk,
 En gij, Prometheus, hoe hebt gij m'n rust verstoord!

ATHENA (*angstig*).

Wat meent ge? spreek! Uw liefste kindren smeken 't u!

ZEUS (*met dondrende stem*).

Help mij, o dreunende bliksem, die fluitend vaart door het luchtruim!

HERA (*van de troon afstappend, met majestueus gebaar*).

Halt! braak toch heel de Euripides niet uit:

Ik weet te goed wat dit verdriet beduidt!

ZEUS (*dramaties*).

Je slaakte jammerkreten, zei ik wat me deert!

HERA (*met minachtende blik*).

'T is wis een vrouw, waarom je lamenteert.

Ik ken je: daarom jammer ik niet meer.

Biecht: is 't een Danaë, Europe weer?

ZEUS.

O, was het waar!

HERA (*woedend*),

Hoe? Durf je schaamteloos . . . ?

ZEUS.

Wees niet jaloers, m'n beste, wees niet boos:

(*gewichtig*) Der goden heil staat op het spel!

HERA (*schamper*).

Heeft de aard'

Soms weer Giganten uit haar schoot gebaard?

Of braken de Titanen los?

ZEUS.

Nee, ook niet dat.

HERA.

Waarom dan die komedie?

ZEUS

Luister, schat.

Maar schrik niet...

Als tweede fragment volge Momos' toespraak tot Zeus in de godenvergadering.

MOMOS (*tot Zeus*).

Wanneer U, Zeus, het permitteert, won 'k wel een woordje spreken.

ZEUS

Geneer je niet: dat goed je 't meent is dikwels al gebleken.

MOMOS.

Dan spreek ik voor de lever weg.

'T verwondert mij ten zeerste

Dat nu de bom uiteen pas spat. Ga zelf maar na: ten eerste

Het maakt — en 't is natuurlijk ook — de stervelingen kregel

Dat armoe, ziekte, slavernij etceetra in den regel

Het lot van de allerbesten is; schavuiten, zwendlaars, nullen

Een leven leiden van genot en flink hun buidels vullen.

En verder: hoe kan ooit zo'n mens in ons vertrouwen stellen,

Als 't wondre orakel hij verneemt, dat iemand durft voorspellen

Dat, als-ie een rivier passeert, een machtig rijk zal vallen.

Van wie? Ja, dat voorzegt hef niet! Zo ken ik tal van malle

En ongepaste orakeltaal; maar 'k zal het hierbij laten:

Apollo kijkt al op z'n neus en vindt me vrij verwaten.

Er is nog meer! Wanneer daarginds rapsoden van ons zingen

Dat wij zo ijvrig naar de min van aardse vrouwen dingen,

Dat wij geboeid en dienstbaar zijn en dikwels bakkeleien

En, schoon we ons in de trotse naam van „zaalge goón" vermeien,

Zo zalig zijn, dat last op last ons onze rust komt storen,

Is 't wonder dan dat we eindelijk verwijten moeten horen,

Die ver van strelend voor ons zijn? We moesten dankbaar wezen

Dat iemand ons nog offers brengt, dat enklen ons nog vrezen!

Maar Zeus, — we zijn toch onder ons, ik hoef dus niet te fluistren,

Al wat ik zie is eigen volk, geen mens kan ons beluistren.

Want wie van de aarde zijn verhuisd, als Herakles cum suis,

Die zijn genaturaliseerd —, zeg, Zeus, mij eerlik nu is:

Was aan hetgeen daarginds gebeurt u ooit zoveel gelegen,

Dat U nauwkeurig onderzocht wie van de mensen zegen,
 Wie straf verdienen? Zeg maar neen! U is wel wis te laken.
 Nog mestten Skiron, Kerkyon en dergelijke snaken
 Zich met het bloed van reizigers, had Theseus niet die plagen
 Voor tijdverdrijf de kop gekloofd; nog zouden alle dagen
 Kentauren de onschuld en de deugd van vrouwen driest belagen,
 Nog hydraas en Busirissen en leeuwen nog en zwijnen
 De veiligheid verstoren steeds, de welvaart doen verdwijnen,
 Als niet de brave Eurystheus 't werk, dat u was voorgeschreven,
 Aan onze kraange Herakles ten uitvoer had gegeven.
 Voorzienigheid! O ijdel woord! Zelfs Zeus is egoïsties,
 Hij is een Epikoeros zelf en daarbij hedonisties.
 En jullie andren doet als hij en slurpt met welgevallen
 De zoete geur van offers op, maar of die duizendtallen
 Van arme stakkers recht geschiedt, raakt jullie koude kleren.
 Ik zie het komen: binnen kort zijn Damis en die heren
 Ons veel te slim af. Gaat maar door: 't kan Momos weinig schelen:
 De mensen zijn toch al gewoon hem karig te bedelen!

(*Gemompel. Momos gaat zitten*).

ZEUS.

Laat praten maar die sociaal,
 Die gif uitbraakt en gal.
 De beste stuurliu, zei eenmaal
 Demosth'nes, staan aan wal.
 Zoekt dus veeleer in eigen brein
 Of iemand uitkomst weet,
 Want allertreurigst zou het zijn,
 Als elk als Momos deed . . .

Baarn.

J. MEHLER.
 (Wordt vervolgd).

Niet-classici over de klassieken

V

Het nut der „gymnasiale” opleiding

Met opzet gewagen wij hier niet van „klassieke” opleiding, omdat daaronder meestal verstaan wordt een universitaire studie in de klassieke talen, en de bedoeling der redactie juist is om t.a.v. niet-classici, den invloed der klassieken na te gaan.

Een bijzondere moeilijkheid voor de beantwoording dezer vraag

doet zich voor bij hen, die niet een gymnasium of daarmede gelijk te stellen lyceum hebben afgehoopen, doch het „Staatsexamen A” gedaan hebben, zelfs na aanvankelijk een gymnasium (lyceum) bezocht en aldaar grondig de Latijnsche en Grieksche grammatica geleerd te hebben.

Intusschen is aan het onderwijs in de klassieke talen, zelfs indien dit geschiedt in den vorm eener voorbereiding voor het staats-examen, een groote waarde toe te kennen. Ik herinner mij, hoe mijn leeraar, Dr. Hein Boeken, uit hoofde van jarenlange onderwijs-ondervinding, mij eens zeide reeds bij de eerste les aan een leerling te kunnen bemerken, of deze afkomstig was van een gymnasium dan wel van een hogere burgerschool.

Deze ervaring is trouwens door mij zelf ook opgedaan, niet alleen tijdens het bijwonen van talrijke eindexamens H.B.S., doch ook in een jarenlang verkeer met technisch opgeleide Octrooiraads-ingenieurs, die allen zonder uitzondering een H.B.S.-opleiding, gevolgd door de studie aan de Technische Hoogeschool, gehad hadden.

De denkwijze toch van al deze mathematisch opgeleide mannen (én vrouwen) bleek door en door „concreet”, d.w.z. van in abstracto redeneeren kwam weinig of niets terecht. In het bijzonder bleek zulks bij hun voorliefde voor natuurwetenschappelijke, onwijsgeerige onderwerpen; werd er al aan levensphilosophie aandacht geschonken, dan bestond zulks hoofdzakelijk uit anthroposophische lectuur in den geest van den veelzijdigen Dr. Steiner (Domach). Ook bij de bespreking van (octrooi-) rechtsvragen kwam bedoelde typisch concrete beschouwingswijze aan den dag: de bewoordingen der wet en haar totstandkoming vierden daarbij hoogtij.

Dit alles worde niet opgevat als een misprijzen der „technische”, niet-klassieke opleiding, te minder waar als groote uitzondering mag worden aangemerkt de beperktheid van geest, waarvan een Duitsch ingenieur eens blijk gaf, die, toen hem gevraagd werd, of hij niet eens een boek wilde lezen, ten antwoord gaf: „Alles, was nicht Eisen ist, interessiert mich nicht.” Een zoodanige geestesrichting mag niet bij 99 % van hen, die geen gymnasiale opleiding kregen, verondersteld worden.

Evenmin mag t.a.v. hen, die zoodanige opleiding wél ontvingen, gezegd worden, dat op concrete wijze de „klassieke” opvoeding bij hen later tot uiting komt. Daargelaten het tijdsgebrek, als gevolg van een volledige dagtaak, valt ’t den meesten uiterst bezwaarlijk

later nog eens de klassieken in hun eigen taal ter hand te nemen. Vertalingen, b.v. van den moeilijk leesbaren Plato, zijn bij hen aan de orde van den dag. Dit alles neemt niet weg, dat juist door het voorbereidend onderwijs in de klassieke talen niet alleen de belangstelling gewekt, doch ook het vermogen geschapen is om oog te hebben voor de denkwijze der klassieke schrijvers, en tevens om filosofische geschriften uit latere tijden — men denke aan Kant — beter te kunnen verstaan.

G. J. VAN BRAKEL
Kantonrechter te Arnhem

Antieke Zigeuners en hun muziek

Wie zich den tijd herinnert, toen hij na moeizaam zwoegen op dat lang niet gemakkelijke Grieksche werkwoord, het eerste, echt-Grieksche boek in handen kreeg, de Anabasis van Xenophon, herinnert zich ook, dat de Grieken, van wie daar verteld wordt, een lastig volk geweest zijn, knappe soldaten, zeker, geduchte vechtersbazen, maar koppig en eigenwijs. Cyrus was toch trotsch op zijn Hellenen; als Epuaxa, de Koningin der Ciliciërs, hein uit haar land, wiens grens hij genaderd is, met een welvoorziene beurs een eind tegemoet reist, wil hij haar toonen, trouwens zij verzoekt er ook zelf om, wat zijn mannetjes waard zijn. Hij laat de kapiteins van de Grieksche huursoldaten bij zich komen en stelt met hen het programma op van den dag, zooals hij met zijn koks over het menu beraadslaagt. Cyrus wil goed uitkomen tegenover de Cilicische Koningin, die met haar man in onmin leeft, zooals een jongen graag bluft tegenover het meïye. Er zal parade gehouden worden; de huurlingen zullen zich opstellen, zooals zij dat gewoon zijn te doen voor den slag. In rijen van vier staan ze daar in de vlakke; Menon op den linkervleugel, Klearchus op den rechter, daar tusschen in de overige soldaten; Cyrus inspecteert eerst zijn eigen mannen; dezen defileeren voor hem, bataillon na bataillon, escadron na escadron.

Vervolgens inspecteert hij de Grieken, langs hen rijdend op een strijdswagen, Epuaxa, achter hem, op een reiswagen; daar stonden zij in groot tenue, met helmen van blinkend koper, het bumous van purper, scheenplaten en de schilden zonder foudraal. Toen Cyrus

hen, die daar stram stonden, voorbijgetrokken was, wilde hij hen ook in actie zien; dus stuurt hij zijn tolk Pigres naar de Helleensche kapiteins met bevel de heele phalanx met gevelde speeren op te laten trekken; dezen brengen het commando aan hun mannen over; op den stoot van een trompet zetten zij zich in beweging. De Grieken krijgen schik in het geval en vergetend, dat het maar een voorstelling was, loopen ze op een draf, onder luid geschreeuw, naar hun tenten. De Perzen worden bang, de Koningin wordt bang, zelfs de kooplui laten hun koopwaar in den steek en vluchten uit bangheid. En de Grieken lachen om deze uitwerking, die hun grap had op al dat vreemde volk.

Epuaxa was vol bewondering voor zoo een schitterend wapenfeest, Cyrus wreef zich de handen van vreugde; dat beloofde wat goeds voor den echten slag, die niet lang meer kon uitblijven.

Heel veel respect kunnen wij voor die huurlingen echter niet hebben. Wat waren het voor lieden? Grieken; maar waarvandaan? Uit Arcadië meestal. Uit dat Arcadië, redeneeren wij dan, dat het eenige landschap is van de Peloponnesus, dat niet aan zee ligt, zooals Zwitserland in Europa, Drenthe in Nederland. Wij trekken dan een vergelijking tusschen deze Arcadiërs, die zich als soldaat verhuren, en de Zwitsers, die, ook uit armoede, zich lieten werven in vreemden dienst — *point d'argent, point de Suisse* — of de jongens van de Drentsche heide, die, vóór de persoonlijke dienstplicht, zich als *remplaçant* beschikbaar stelden.

Wij gaan een stap verder; wij besluiten tot de minderwaardigheid van de zonen van dit berglandschap, daarbij gesteund door de overweging, dat Xenias, de Arcadische kapitein, al was hij ook nog zoo gehecht aan de zeden van zijn land, dat hij midden op de tocht, het jaarlijksche feest voor Apollo, de Lukaia, niet verzaakt, toch even daarna uit gekrenkte eerezucht, Cyrus, die nog wel zijn feest door zijn tegenwoordigheid luister bijgezet had, in den steek laat, wegloopt met medeneming van waardevolle voorwerpen.

De grootste helft van de Grieken, die na den slag bij Kunaxa en na den sluipmoord op hun aanvoerders, Klearchus en de anderen, overbleven, waren Arcadiërs en Achaeërs. Xenophon en Cheiriso-phus namen de leiding op zich van deze opstandige bende, wier voortdurend krakeel en eindeloos verzet tegen de welbedoelde maatregelen der leiders den boetenden inhoud vormen van de latere boeken van de Anabasis.

Toch maken de Arcadiërs nog eens een goede beurt. Wanneer zij op hun tocht bij de Paphiagoniërs gekomen zijn, kiest Korulas, de hoofdman van dien stam, de wijste partij om aan de wederzijdse rooverijen een eind te maken. Hij sluit een verbond en houdt, om dit te bezegelen, een groot offerfeest, waarbij flink gedronken wordt. Den verderen avond passeeren de nieuwe bondgenooten met spel en dans. Thraciërs laten wapendansen zien en spiegelgevechten; anderen geven een voorstelling van het spel van reiziger en roover. De Arcadiërs komen op, zij vertoonen een nummer van rhythmische gymnastiek, zingen en dansen als bij een processie. De Paphiagoniërs staan paf, waarop als toegift het danseresje van een Arcadiër, gewapend met een schild, een coquette pyrriche ten beste geeft. Oorverdoovend applaus. Wel, vraagt een Paphiagoniër, helpen de vrouwen jullie bij het vechten? Enof, antwoordt de Arcadiër, zij zijn het juist geweest, die den Koning uit zijn kamp verjaagd hebben!

Een wonderlijk volk, die Arcadiërs van Xenophon: maar zoo zijn zij geweest, als zij in de Anabasis geteekend worden. Dat blijkt uit een bericht van Polybius, die omstreeks 150, dus twee honderd vijftig jaar later, van hen het volgende vertelt — Polybius kon het weten, omdat hij zelf een Peloponnesiër was —: De Arcadiërs genieten een zekeren roep bij de overige Grieken wegens hun houding tegenover vreemdeling en medemensch, maar vooral om hun eerbied jegens de goden.

Terwijl de beoefening van de muziek — de echte muziek wel te verstaan — voor alle menschen nuttig is, is zij voor de Arcadiërs een levensbehoefte. Want wij moeten het Ephorus niet toegeven, dat de muziek den mensch bijgebracht is om hem te misleiden en hem te begoochelen, zooals hij, zichzelf neerhalend, in de Inleiding van zijn Algemeene Geschiedenis verkondigt.

Niet zonder reden hebben Spartanen en Kretensers, in plaats van de bazuin, de fluit en den rhythmischen dans bij hun marschen in den oorlog ingevoerd. Evenmin zonder reden hebben de oudste Arcadiërs, toen zij hun staatsregeling opstelden, een zoo groote plaats in de opvoeding aan de muziek ingeruimd, dat zij bepaalden niet alleen dat knapen daarin onderwezen moesten worden, maar ook jongens en mannen tot hun dertigste jaar verplicht waren zich daarin te blijven oefenen. En toch waren hun overige opvattingen

omtrent het leven uiterst streng en sober. Want dit is een ieder bekend, dat het alleen bij de Arcadiërs gewoonte was kinderen van hun prille jeugd krachtens de Staatswet liederen te leeren zingen, waarin zij, volgens traditie, hun goden en hun helden verheerlijken.

Daarna leeren zij de muziek van Philoxenus en van Timotheus en met veel eer³⁵ht dansen zij jaarlijks in het theater bij de Dionysusfeesten, de jongens houden wedstrijd tegen jongens, de jonge mannen tegen jonge mannen. In het maatschappelijke leven vermaken zij zich bij feestelijke gelegenheden niet met gehuurde muzikanten, maar met eigen zang; ieder op zijn beurt zet den ander aan tot een lied. Wanneer iemand van een andere kundigheid verklaart niet op de hoogte te zijn, dan neemt niemand hem dat kwalijk; maar zij kunnen niet ontkennen de zangkunst te verstaan, omdat te dien opzichte leerplicht bestaat voor allen; en desgevraagd kunnen zij niet weigeren te zingen, want dat zou tegen de etiquette zijn. Zelfs oefenen zij zicli in krijgsdansen bij de fluit, opgesteld in het gelid en ieder jaar treden in het theater jonge lieden op, die in gemeenschappelijk overleg op staatskosten den burgers het bewijs geven van hun vorderingen.

Dit hebben de menschen uit de oudheid niet uit weelde ingesteld, mijns inziens, en evenmin uit een gril als iets overbodigs; maar omdat zij zagen den noesten arbeid van ieder der Arcadiërs en, kortweg, hun hard en moeielijk bestaan. Zij kenden de ingetogenheid van hun zeden, die het gevolg is van de koude en dé ruwheid van het klimaat waaronder zij leven; want van nature is het nu eenmaal zoo, dat alle menschen noodzakelijk gelijk worden aan het klimaat van hun woonplaats. Want door geen andere, maar alleen door deze oorzaak verschillen wij van elkaar, naarmate van het volk, waartoe wij behooren en den ouderlingen afstand, waarop wij leven, in zeden, gestalte en kleur, maar vooral in levenshouding. Om nu de hardheid van de natuur en de stugheid van het klimaat eenigszins te verzachten hebben die ouden de dingen, die ik genoemd heb, ingevoerd; daarbij hebben zij gemeenschappelijke bijeenkomsten en zooveel mogelijk offerfeesten voor mannen en vrouwen ingesteld en voor jongens en meisjes reidansen. Kortom zij hebben alles in het werk gesteld met de bedoeling om de hardheid van het leven door zeden en gewoonten te veraangenameen en te verzachten. Polybius 4. 20-21.

In deze uitweiding van Polybius vinden wij het karakter van

Xenophons soldaten verklaard uit den aard van het bergland, waaruit zij stammen en het klimaat van den hemel, waaronder zij en hun voorouders groot geworden zijn. Muziek, zang en dans zijn de eenige ontspanning, waarvan de bron in de aangeboren vaardigheid ligt, die de mensch in het leven meebrengt ter ontwikkeling.

De oude Arcadiërs van de Anabasis, in de latere poesie de geïdealiseerde herders en herderinnetjes, die wij uit de Fransche opérette kennen, voor zooverre dit genre op het tooneel nog bestaat, doen denken aan de Zigeuners, onder wie menigeen zijn instrument bespeelt met een drift en een gloed, die bij de beschaafden aan hun beschaving ten offer gevallen is, gedoofd door aangeleerde manieren.

Maar bij de parade ter eere van Epuaxa gingen voor de onstuimigheid der Arcadiërs de kooplui aan den haal met achterlating van hun koopwaar — en dat zegt wat!

Utrecht.

E. S.

Twée verzen van Konstandinos P. Kaváfis¹

Op 29 April 1933 overleed in Alexandrië de Griekse dichter Καβάφης, die in dezelfde stad in 1863 geboren is, en er, afgezien van een gedeelte van zijn jongensjaren, en enige reizen later, zijn hele leven heeft gewoond. (De Griekse kolonie in Alexandrië telt enige tienduizenden zielen). Over zijn betekenis als dichter is veel gestreden, sommigen stellen hem zeer hoog (en ik sluit mij bij hen aan), anderen achten hem onbegrijpelijk, on-dichterlik, of zonder belang. Dat hij een zeer merkwaardige figuur is, bewijzen deze ver uiteenlopende meningen in elk geval al wel. Tijdens zijn leven was er om zijn werk en om zijn persoon een waas van geheimzinnigheid, hetgeen, blijkens een interessante studie door Malanos (Athene, 1933) door hem zelf werd bevorderd. Al zijn gedichten tot ± 1907 (en er zijn daaronder m.i. zeer mooie) heeft de dichter later verlochend, en sindsdien publiceerte hij regelmatig, maar in zeer klein aantal, verzen, die nooit gebundeld zijn, daar hij dat niet wenste, maar welke hij, als hij ze na langdurige overdenking van elk woord en elke wending voor publicatie geschikt achtte, liet drukken op

¹ De dichter transcribeerde zijn naam zelf in het Frans: Constantin P. Cavafy. Men spreke in Kavafis de v ongeveer als w en i als ie uit.

losse blaadjes, die hij op verzoek toestuurde aan ieder, die in zijn werk belang bleek te stellen. Ook verschenen er in literaire tijdschriften te Alexandrië en Konstantinopel. Het zijn, voor het merendeel, vrije verzen met een zeer sterk persoonlijk rythme en een onmiskenbaar eigen toon, die onmiddellik ook in de minder geslaagde opvalt. Naast duidelijk persoonlijke verzen, vooral uit de laatste jaren, schreef Kavafis een groot aantal gedichten naar onderwerpen uit de Alexandrijnse tijd (waarvoor hij een sterke voorkeur had) en sommige naar motieven uit de klassieke geschiedenis of mythologie, waarin dit motief op treffende wijze tot een symbool verheven wordt. Naar zij, die hem gekend hebben, mededélen, maakte de dichter voor dit soort werk een minutieuse bronnenstudie, waarbij geen détail verwaarloosd werd.

Het is mijn plan over het geheel van Kavafis' werk elders een beschouwing te publiceren; hieronder bied ik aan de lezers van Hermeneus twee voorbeelden aan van zijn kunst. Ik trachtte in mijn vertaling, waarvan ik de zwakheid naast het oorspronkelijk zeer wel inzie, rythme, woordkeus en toon van Kavafis' taal zo veel mogelijk te behouden.

Verzen van K. werden vertaald in het Frans door *Pernot* (*La Grèce actuelle dans ses poètes*; o.a. „Ionies”) en *Michel* (*Anthologie des poètes néo-grecs*), in het Duits door *Dieterich* (*Neugriechische Lyriker*; o.a. „Ionies” en „Alex.-koningen”), in het Engels door *Valassopoulos* (o.a. Alex. koningen) en *Katsimbalis*, in het Italiaans door *Catraro*.

Van de door mij vertaalde verzen (een 25-tal) stel ik voor belangstellenden een gecyclostyleerde uitgave beschikbaar tegen vergoeding van de kosten van het cyclostyleren en het toezenden, samen 0.60 et.; na storting van dit bedrag op mijn giro-rekening (182079 — G. H. Blanken — Nassauplein 16, Alkmaar) wordt U een exemplaar toegezonden.

IONIES.

Omdat wij hunne beelden vermelden,
omdat wij hen verdreven uit hunne tempels,
daarom stierven de goden in 't geheel niet.

O Ioniese aarde, U beminnen ze nog,
 aan U denken hunne zielen nog.
 Als over U een Augustusmorgen daagt
 gaat door uw atmosfeer een gloed van hun leven;
 en soms gaat een etheriese ephengestalte
 vaag en in snelle voorbijgang
 boven over uw heuvelen langs.

ALEXANDRIJNSE KONINGEN.

Verzameld waren de Alexandrijnen
 om Cleopatra's zonen te zien,
 Caesarion, en zijn jongere broers,
 Alexander en Ptolemaeus, die ze nu
 voor 't eerst naar buiten brachten in het gymnasium,
 om ze daar tot koningen uit te roepen
 tussen de schitterende rijen van soldaten.

Alexander — hem noemden ze koning
 van Armenië, Medië en van de Parthen;
 en Ptolemaeus — hem noemden ze koning
 van Cilicië, Syrië en van Phoenicië.
 Caesarion stond geheel vooraan,
 gekleed in rozenkleurge zijde,
 op zijn borst een ruiker van hyacinthen,
 zijn gordel een dubbele rij safieren en amethysten,
 zijn schoenen gebonden met witte
 koorden, bezet met rood-glanzende stenen.
 Hem noemden ze meer dan de jongsten,
 hem noemden ze koning der koningen.

De Alexandrijnen beseften werkelijk wel
 dat het woorden waren en toneelgebaren.

Maar de dag was warm en vol poëzie,
 de hemel was een open blauwte,
 het Alexandrijnse gymnasium was een
 triomf en pronkstuk van de kunst,
 der hovelingen weelde uitgelezen,

Caesarion een en al gratie en schoonheid
 (de zoon van Cleopatra, bloed der Lagiden);
 en de Alexandrijnen, zij snelden naar het festijn,
 en raakten in vervoering, en riepen hun bijval
 in het Grieks en Aegypties, en sommigen Hebreuws,
 betoverd door het schone schouwspel —
 ofschoon ze zeker wel wisten wat dat waard was,
 hoe ijdie woorden die koninkrijken waren.

Alkmaar.

G. H. BLANKEN.

Vaderlijke raadgevingen aan een jeugdig student in het jaar 1610

II.

Ubi Bruxellam veneris, salutabis omnes nostro nomine quam potes officiosissime, et singulariter Virginum decus Idaeam quae in coelibatu vivit devotaria valde. Omnium familiaritati ac amicitiae te insinuabis, pietate modestia gravitate. Salutabis quoque D. Albada veterem amicum meum cui te quoque commendavi. Est virmodestissimus et honestissimis moribus peditus, sobrius si quisquam alius, cuius consuetudo et familiaritas addet tibi quoque auctoritatem, nam ex consortio iudicium fit de moribus et vita. Consimilis est Bocco Humalda, vir devotus, modestus ac sobrius cum quo tuto te posse conversari existimo. Lamberti nuncij illius quem nosti aedes quantum potes fugias: ille siquidem caupo est et adolescentes ad pocula pellicit imo corrumpit, sui lucri gratia, eius consortium cane peius et angue vita.¹ Collegium d. Praesidis Viglij accede, bibliothecam excute et praecipue da operam ut epistolas illas ad Cardinalem et Hopperum conquiras, legas et describas ac exempla ad me transmittas si potes, si integrum sit. In familiaritatem praesidis si occasio detur, te insinua ut omnia in collegio tibi pateant. Ante omnia tibi praecavendum ne cum quoquam ullas simultates nedum inimicitias exerceas. Nam praeterquam quod Christiano sit prohibitum quemquam odisse, est etiam res periculi plena: cmn iuxta poetam: candida pax homines, trux decet ira feras.² Placabili-

¹ Zie Horat. Ep. I. 17. 30.

² Ovid. Ars amandi III. 502.

tate, benevolentiaque omnium animi etiam alieniores vincuntur et ad amorem trahuntur etiam inviti. Jussit Mater ut tibi scribam ut Leodiensium, Namurcensium ac Valonum devites consortium; nam isti sunt ad grassationes nocturnas, ad computationes, ac comessationes valde proclives, pugnaces, iracundi et contumeliosi. Istius modi sunt fugiendi ne in aliquod discrimen incidas. Experto crede mihi, nam cum Lovanij viverem aegre illorum iras mitigare potui. Praestat cum pacificis vivere et conversari qui te meliores facere ac doctiores reddere possunt. Da operam ut bonum nomen consequaris, cum crudelis sit qui famam suam negligit. Praeter haec omnia arrogantiam fuge ceu pestem: illa siquidem odiosum reddit hominem ac contemptibilem. Nemini te praetuleris neminem contempseris: id enim et Deo et Honiibus displicet. Modestia vero et humilitas favorem Dei Hominumque conciliat.

Non eram te monitums de foeminarum consortio vitando, nisi probe scirem, quam multi Frisii istis stultis amoribus puellarum Lovaniensum irretiti et studiorum et rerum ac patrimonii jacturam fecerint, tota vita terque quaterque miseri. Sunt istae puelliae callidae et non minus insidiosae quam amabiles, ab earum consuetudine fugiendum est. Propinant pocula Cyrces¹ quae si biberis in porcum transmutaberis, et fies excors ut amica luto sus.²

Has literas tam prolixas aversaberis forte, quod tamen absit, cogitabis quid tam multis opus sit; has admonitiones, haec precepta, te centies audivisse praesentem, frustra repeti et incalari. Sed ego meliorem te mentem habere spero, saltem tibi opto. Quis nescit parentum affectum, quis ignorat, quantus sit parentum metus, quam habeant omnia suspecta in exteris regionibus presertim ij qui in illis vixerunt, qui ingenia exterorum perspexerunt, qui illorum fraudes dolosque experti sunt, qui norunt lubricam esse aetatem in qua tu nunc es ac infirmum eius consilium quamque factie decipi fallique possitis.

Itaque si me uxoremque meam amantissimam tui matrem diliges, si nos filiali amore prosequeris, leges hasce literas et libenter et saepe: in quibus mentem et amorem nostrum, nostram curam et sollicitudinem tanquam in speculo contemplari poteris. Movebunt haud

¹ pocula Cyrces, cf. Horatius, Bpist. I. 2. 23 Sirenum voces ei Circae pocula nosti.

² amica luto sus, cf. Horat. ICpist. I. 2. 26: als Üdysseus uit den beker van Circe gedronken had (zie echter Odyss. 10. 318), zegt Horatius, vixisset canis inmundus vel amica luto sus.

dubio animum tuum, excitabunt amorem erga nos tuum, excutient tibi lachrymas nostrae lachrymae quas copiosas fudimus te inspiciente, fundimus nonnunquam te nunc absente. Novisti maternum animum affectum amorem, et nisi omnia tibi faeliciter aut saltem bene evenire perceperit teque promissa servare intellexerit quae dedisti jam tibi firmiter persuade eam uno anno non supervicturam. Sed meliorem de te spem animo concepimus, habiturum te salutis aeternae rationem, amoris materni respectum, temporalium rerum curam, ac omnem datum te operam ut elapso biennio laurea Doctorali insignitus patriam repetere possis cum honore, tibi ornamento, nobis omnibus voluptati, patriae utilitati futurus quod faxit omnipotens Deus. Porro de pecuniis tuis solícite adservandis et non mutuandis non est quod amplius te moneam satis superque admonitum quae ut belli ita studiorum quoque aliarumque artium nervi sunt. Haud facile ii quidem emergunt quorum virtutibus obstat res angusta domi.¹ Vale dilecte fili et in precibus tuis nos Deo optimo maximo commenda. Leovardiae 15 Martij 1610.

Saluta omnes Hopperianos et Albada. Rescribe cito et prolixè de rerum tuarum statu et quod nactus sis hospitium.

Tui amantissimus
Jac. Bouricius
Bauck Buygers.

Charissime Fili. Dum has literas scribo, magna oborta est tempestas quae per multos dies durans me matremque tuam dilectissimam valde contristavit sollicitos ne te involveret. Multis lachrymis hanc tam diutumam tempestatem et tuam periculosam profectionem deploramus. Christus Jesus servet te, sit tui comes et dux itineris. Angelus Tobia adsit tibi fili charissime et custodiat te. Scribe nobis itineris tui successum, et ubi durante hac summa tempestate fueris, an in aliquo periculo fueris; scribe prolixè omnia, nam Mater cupit omnia scire. Inspicit Chartas Zelandicas et quae tibi maria sint transeunda considerat; variis coniecturis animus illius fatigatur quod ibi fueris non fueris. Vale charissime fili. Deum in mente habe.

18 Martii 1610 in media tempestate.

Ingenuo et studioso adolescent! Hectori
Bouricio filio dilecto commoranti
Lovanii.

Leeuwarder

J. H. GOSUNGS—LYSEN.

¹ Zie Juvenal. Sat. 3. 164/5.